

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 114/2021-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Ladislava Dudíša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou AK Balara, s. r. o., Košická 56, Bratislava, IČO 36 858 528, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Matúš Balara, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 8 Cdo 165/2019 zo 17. septembra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. decembra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého uznesenia vyplýva nasledujúci stav veci:

Sťažovateľka a žalobca žili spolu ako druh a družka. Vybudovali dom s garážou. Sťažovateľka a žalobca spoločne uzatvorili s ČSOB, a. s., zmluvu o poskytnutí hypotekárneho úveru, ktorý bol použitý na financovanie rodinného domu. Žiadateľom o stavebné povolenie bola len sťažovateľka. Rodinný dom bol skolaudovaný v roku 2009. Ako výlučná vlastníčka rodinného domu bola na liste vlastníctva uvedená sťažovateľka.

3. Keďže sťažovateľka a žalobca ukončili spoluzitíe ako druh a družka, žalobca sa žalobou o určenie vlastníckeho práva domáhal proti sťažovateľke v postavení žalovanej určenia, že je podielovým spoluvlastníkom rodinného domu s garážou a pozemku, na ktorom sú postavené, a to

v podiele 1/2. Cieľom žalobcu bolo dokázať, že so sťažovateľkou postavil rodinný dom v úmysle byť spoločne so sťažovateľkou jeho podielovým spoluvlastníkom.

4. Okresný súd Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 6 C 535/2014-173 z 22. júna 2017 rozhodol tak, žalobca je podielovým spoluvlastníkom rodinného domu s garážou v podiele 1/2. Okresný súd zamietol žalobu v časti o určenie, že žalobca je podielovým spoluvlastníkom pozemku.

5. Proti výroku rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým bolo určené, že žalobca je podielovým spoluvlastníkom rodinného domu s garážou v podiele 1/2, sťažovateľka podala odvolanie.

6. Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 23 Co 385/2017-230 z 29. októbra 2018 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil.

7. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie podľa § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“). Sťažovateľka namietala, že v odôvodneniach prvoinštančného rozsudku a rozsudku odvolacieho súdu sa okresný súd a krajský súd nevysporiadali s dôkazmi, ktoré boli predložené sťažovateľkou. V dôsledku toho podľa sťažovateľky súdy jej nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces.

8. Najvyšší súd uznesením č. k. 8 Cdo 165/2019 zo 17. septembra 2020 dovolanie sťažovateľky odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

II.

Argumentácia sťažovateľky

9. Proti napadnutému uzneseniu, ktorým bolo dovolanie odmietnuté, sťažovateľka podala túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) Súdy rozhodli na základe nepodpísaných listín predložených žalobcom.

b) Súdy dospeli ku skutkovým záverom, ktoré neboli ani jednou zo strán sporu tvrdené.

c) Súdy žiadnym spôsobom nevyhodnotili listinný dôkaz (zmluvu o zriadení záložného práva k rozostavanej stavbe rodinného domu s garážou), z ktorého podľa sťažovateľky vyplýva, že je výlučnou vlastníčkou rozostavanej stavby rodinného domu.

d) Súdy nesprávne vyhodnotili výpovede [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], z ktorých podľa sťažovateľky vyplývalo, že stavba rodinného domu má byť jej výlučným vlastníctvom.

e) Súdy svoje rozhodnutia odôvodnili formuláciami doslovne prevzatými zo záverečného vyjadrenia žalobcu.

10. Podľa sťažovateľky najvyšší súd odmietnutím jej dovolania rozhodol arbitrárne a svojvoľne. Ústavnú neudržateľnosť ústavnou sťažnosťou napadnutého rozhodnutia sťažovateľka vidí v nesprávnom vyhodnotení otázky vlastníctva sťažovateľky, predmetom ktorého je rodinný dom s garážou. Sťažovateľka poukazuje na to, že je výlučnou vlastníčkou predmetných nehnuteľností

a že v konaní sa nepreukázala existencia ústnej dohody o spoluvlastníctve žalobcu a sťažovateľky k predmetným nehnuteľnostiam (každý v podiele 1/2).

11. Sťažovateľka ďalej akcentovala, že krajský súd ignoroval dôkazy, ktoré v konaní produkovala, a vytýkala nedostatočné vyhodnotenie ňou navrhnutých dôkazov, a to výpovedí svedkov [REDAKOVANÉ], a nevyhodnotenie dôkazu zmluvou o zriadení záložného práva k rozostavanej stavbe z 28. septembra 2007. Rozhodnutie súdu prvej inštancie a rozhodnutie odvolacieho súdu považovala sťažovateľka za arbitrárne a nepreskúmateľné.

12. Nesprávny procesný postup odvolacieho súdu založil podľa sťažovateľky dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo dovolanie sťažovateľky odmietnuté.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie:

14. Ústavný súd uvádza, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neutržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

15. Ústavný súd k vzťahu medzi čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

16. Ústavný súd teda skúmal, či sa najvyšší súd odchyľil od prípustného výkladu aplikovaných právnych noriem a pristúpil k preskúmaniu zlučiteľnosti napadnutého uznesenia s ústavou.

17. Z napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že sťažovateľka v súvislosti s vadou podľa § 420 písm. f) CSP namietala nedostatky v procese dokazovania (nezohľadnenie ňou navrhnutých dôkazov) a nedostatočne zistený skutkový stav súdmi nižších inštancií, ako aj odôvodnenie a nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

18. Najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP je rozhodujúce zistenie odvolacieho súdu, že k procesnej vade uvedenej v predmetnom ustanovení skutočne došlo.

19. Ďalej najvyšší súd poukázal na svoju staršiu judikatúru (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000 a viaceré rozhodnutia odvolacieho súdu, napríklad vo veciach sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 248/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012) týkajúcu sa prípustnosti dovolania pred nadobudnutím účinnosti nového procesného predpisu Civilného sporového poriadku, v zmysle ktorej neúplnosť či nesprávnosť skutkových zistení a ani nesprávnosť

týkajúca sa hodnotenia dôkazov súdom nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považovaná za dôvod zakladajúci vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku, pričom ani po prijatí nových procesných kódexov sa na aktuálnosti týchto záverov nič nezmenilo. Najvyšší súd poukázal na to, že len výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje žiadne dôvody alebo neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť a súčasne aj dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

20. Ústavný súd vo všeobecnosti konštatuje, že prístup najvyššieho súdu k posudzovaniu podmienok prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP odvolávaním sa na jeho predchádzajúcu rozhodovaciu prax (judikatúru) viažucu sa na už neúčinný procesný predpis [§ 237 ods. 1 písm. b) a f) Občianskeho súdneho poriadku] nezohľadňuje dostatočne aktuálnu koncepciu dovolania a samotnú podstatu prípustnosti dovolania založeného na dovolacom dôvode podľa § 420 písm. f) CSP. Takýto prístup môže neprimerane reštriktívne obmedziť prístup dovolateľov k vecnému prieskumu rozhodnutí odvolacích súdov z pohľadu zachovania procesných garancií a požiadaviek práva na spravodlivý proces. Naopak, pokiaľ rozhodnutie odvolacieho súdu v podstatných bodoch nespĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zodpovedá táto okolnosť dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Včlenením do textu zákona formulácie o práve na spravodlivý proces sa požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia neliberalizovali, ale, naopak, sprísnilo. V konečnom dôsledku zároveň platí, že vo sfére právneho poriadku Slovenskej republiky možno požadovať aj vyšší stupeň ochrany základných práv, než zodpovedá štandardom rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva, ako to vyplýva zo vzťahu dohovoru a zákona podľa čl. 154c ods. 1 ústavy (IV. ÚS 314/2020).

21. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na rozhodnutia samotného najvyššieho súdu prekonávajúce spomínaný právny názor, podľa ktorých: „Dovolací súd má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.“ (z uznesenia najvyššieho súdu č. k. 4 Cdo 105/2019, rovnako aj uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4 Cdo 54/2019, porov. IV. ÚS 198/2020).

22. V posudzovanej veci však ústavný súd aj napriek výhradám k spomínanému prístupu najvyššieho súdu nezistil, že by napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky. Z napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd sa v rámci svojej pôsobnosti vysporiadal s podstatnými námietkami sťažovateľky s tým, že z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj rozsudku súdu prvej inštancie nevyplýva jednostrannosť ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. K porušeniu označených práv sťažovateľky nedošlo z dôvodu, že námietky, ktoré sťažovateľka formulovala v podanom dovolaní, posúdil dovolací súd materiálnym spôsobom, teda podľa ich skutočného obsahu, konfrontoval ich so závermi všeobecných súdov, z čoho vyvodil, že sťažovateľkou namietané nedostatky vo vykonanom dokazovaní nezakladajú prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, keďže súdmi ustálený skutkový stav veci plynúci z vykonaného dokazovania nie je neudržateľný.

23. Pokiaľ ide o námietku žalovanej sťažovateľky týkajúcu sa nesprávneho hodnotenia súdom vykonaného dokazovania a nesprávnosti skutkových zistení, k obsahu základného práva na spravodlivý súdny proces najvyšší súd odkázal na judikatúru ústavného súdu. Z tohto práva pre procesnú stranu nevyplýva právo dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/2004, I. ÚS 50/2004, I. ÚS 97/1997).

24. Závery, ku ktorým najvyšší súd dospel, tak nemožno označiť za svojvoľné (arbitrárne). Najvyšší súd sa s námietkami sťažovateľky formulovanými v podanom dovolaní, spočívajúcimi v neprihliadnutí na ňou konkrétne predložené dôkazy vysporiadal, najmä ak poukázal na tie závery súdov nižších inštancií, podľa ktorých bol pre rozhodnutie veci podstatným záver, že z vykonaného dokazovania bol zrejмый prejav vôle žalobcu a sťažovateľky, ktorý smeroval k tomu, že sa stanú spoluvlastníkmi rodinného domu, keďže ho stavali spoločne, plánovali vzájomné spolužitie a založenie rodiny, pre ktorú mala byť daná nehnuteľnosť postavená, žalobca finančne prispieval na výstavbu, chodili mu pomáhať na stavbu jeho známi, finančne prispel aj otec žalobcu, súčasťou nehnuteľnosti bola aj nadrozmerná garáž, ktorá bola dimenzovaná na vykonávanie povolania žalobcu, v dôsledku čoho uvedené viedlo všeobecné súdy k záveru o podielovom spoluvlastníctve nehnuteľnosti sťažovateľky a žalobcu, u každého v podiele 1/2. Z toho možno vyvodiť, že súdy nižších stupňov nevzali do úvahy dôkazy prekladané sťažovateľkou (zmluva o zriadení záložného práva, svedecké výpovede manželov [REDACTED]) preto, lebo tieto dôkazy smerovali iba k tomu, aby prípadní veritelia žalobcu, ktorý podnikal, sa v budúcnosti nemohli domáhať uspokojenia svojich pohľadávok proti žalobcovi postihnutím spoluvlastníckeho podielu žalobcu, čo pre rozhodnutie všeobecných súdov v danej právnej veci nebolo kľúčové. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nestačí na prijatie záveru o zjavnej arbitrárnosti napadnutého uznesenia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom.

25. Ústavný súd preto dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým rozhodnutím a obsahom označených práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd je toho názoru, že rozhodnutie najvyššieho súdu nemá takú intenzitu, že by to znamenalo zásah do práva sťažovateľky na spravodlivý proces. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

III.2. Obiter dictum:

26. V tejto súvislosti ústavný súd v závere uvádza, že v konaní o individuálnej ústavnej sťažnosti nie je úlohou ústavného súdu posudzovať silu argumentov, ale spôsob, akým ich súdy posúdili. Tento spôsob musí napĺňať účel ochrany základného práva na súdnu ochranu, čo znamená, že musí byť preskúmateľný, a nie svojvoľný a arbitrárny. Zásah do základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie by v tejto súvislosti bolo možné konštatovať len vtedy, ak by záver všeobecného súdu o nevykonaní účastníkom navrhovaného dôkazu bol zjavne neodôvodnený, chýbala by mu predchádzajúca racionálna úvaha konajúceho súdu vychádzajúca z priebehu konania a stavu dokazovania v jeho rámci, či vtedy, ak by nevykonaním navrhnutého dôkazu bol účastník

postavený do podstatne nevýhodnejšej pozície ako druhá strana v konaní (porov. uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4 Cdo 194/2019 z 31. marca 2020, ako aj I. ÚS 350/08).

27. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2021

Libor DUĽA
predseda senátu